

بررسی عوامل مؤثر در انتخاب رشته تحصیلی دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و شهید صدوقی یزد در سال ۹۲-۱۳۹۱

حسین عقیلی^{۱*}، شهره طاهری مقدم^۲، بهمن سراج^۳، مرجان مسلمی^۴

- ۱- گروه ارتودنسی، دانشکده دندان پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران
- ۲- رزیدنت ارتودنسی، دانشکده دندان پزشکی یزد، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، یزد، ایران
- ۳- گروه آموزشی دندان پزشکی کودکان، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران، ایران
- ۴- دندانپزشک، دانشگاه علوم پزشکی یزد، یزد، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۲/۱۰/۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۲/۱/۲۵

چکیده

سابقه و اهداف: عوامل مختلفی در انتخاب رشته دندانپزشکی توسط دانشجویان این رشته دخالت دارند. این عوامل در ایجاد علاقه و نگرش دانشجویان نسبت به رشته خویش مؤثر بوده و از عوامل مؤثر در کیفیت ارائه خدمات توسط آنان نیز می‌باشد. هدف از انجام این مطالعه تعیین توزیع فراوانی انگیزه‌های فردی، محیطی و حرفه‌ای انتخاب دندان پزشکی به عنوان رشته تحصیلی در بین دانشجویان جدیدالورود دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد و علوم پزشکی تهران بود.

روش بررسی: در این مطالعه توصیفی کلیه دانشجویان جدیدالورود رشته دندان پزشکی دو دانشگاه علوم پزشکی یزد و تهران شرکت داده شدند. برای جمع‌آوری داده‌های مورد نظر از پرسشنامه‌ای پایا و روا شامل اطلاعات دموگرافیک و سؤالاتی در مورد انگیزه‌های فردی، محیطی و حرفه‌ای ورود به رشته دندانپزشکی استفاده شد. داده‌های بدست آمده توسط نرم‌افزار آماری SPSS تحلیل شدند و از آزمون آماری t-test برای مقایسه نتایج بدست آمده استفاده شد.

یافته‌ها: مهم‌ترین انگیزه‌های فردی، محیطی و حرفه‌ای دانشجویان جدیدالورود دانشگاه یزد به ترتیب رسیدن به آرزوی همیشگی، رتبه آزمون سراسری و داشتن مطب مستقل بود، در حالی که در دانشجویان دانشگاه تهران مهم‌ترین انگیزه به ترتیب آرزوی همیشگی فردی، اعتبار رشته در میان مردم و درآمد مناسب بود.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج به دست آمده، به نظر می‌رسد که مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار در انتخاب رشته دندان پزشکی برای دانشجویان جدیدالورود دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد و علوم پزشکی تهران در حیطه عوامل محیطی و حرفه‌ای بود و تأثیر زیاد عوامل حرفه‌ای نشان می‌دهد با اصلاح این عوامل، می‌توان ورود دانشجویان علاقه‌مند و با انگیزه به این حرفه را افزایش داد.

واژه‌های کلیدی: انتخاب رشته تحصیلی، دانشجویان دندان پزشکی، یزد، تهران، انگیزه

* (نویسنده مسئول): تلفن: ۰۳۵۱ ۶۲۵۶۹۷۵، آدرس الکترونیکی: hosseinaghily@gmail.com

ارجاع به این مقاله به صورت زیر است:

Aghili H, Taheri Moghadam S, Seraj B, Moslemi M. *The main influencing motives for major university choices among first-year dental students of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Tehran University of Medical Sciences*. Journal of Medical Education and Development. 2014; 9(1): 2-12

مقدمه

بیشتر منافع مالی را در انتخاب رشته دانشگاهی مد نظر قرار می‌دهند (۱۰).

در ایران افراد برای ورود به دانشگاه و انتخاب رشته تحصیلی کنکور داده و از این طریق وارد دانشگاه می‌گردند. به نظر می‌رسد که ورود به دانشگاه از طریق کنکور می‌تواند منجر به نادیده گرفته شدن علایق و برنامه‌ریزی‌های افراد گردد (۱۱).

بر اساس آمارهای انجمن آموزش دندان پزشکی امریکا (American Dental Education Association, ADEA) تعداد متقاضیان دندان پزشکی در این کشور بین سال‌های ۱۹۸۹ تا ۱۹۹۷ تا ۵۰۰٪ افزایش داشته است. در ۳ سال اخیر نیز تعداد متقاضیان در حدود ۷/۳٪ افزایش داشته است. علاوه بر این، تعداد ورودی‌های این رشته از سال ۱۹۸۹ تا سال ۲۰۰۳ در حدود ۲۰٪ افزایش داشته است (۱۲).

طبق یافته‌های مطالعاتی در برزیل، که بیشترین تعداد تحصیل کرده دندان پزشکی را در دنیا دارد، مشخص شده است که علل و انگیزه دانشجویان در انتخاب این رشته ثابت نبوده و تحت تأثیر عوامل متعدد محیطی و درونی بوده است (۱۳-۱۵).

در یک مطالعه مقایسه‌ای که در دانمارک در بین سال‌های ۱۹۷۲-۱۹۸۲ انجام شد اصلی‌ترین انگیزه انتخاب رشته دندان پزشکی در بین شرکت کنندگان خدمت به جامعه، داشتن شغل مناسب، درآمد کافی و موقعیت اجتماعی گزارش شده (۱۴). بیشتر دانشجویان سال اول دندان پزشکی انگلستان در سال ۱۹۹۱ اعلام کرده بودند که برای خدمت به جامعه این حرفه را برگزیده‌اند. کسب درآمد، ششمین دلیل انتخاب رشته دندان پزشکی در این کشور بوده است (۱۶). ارزیابی جامع دانشجویان دندان پزشکی ایالات متحده در سال ۲۰۰۲ نشان داد امکان تنظیم ساعات کاری در این حرفه و خدمت به جامعه مهم‌ترین انگیزه‌های انتخاب رشته دندان پزشکی بوده است. کسب درآمد چهارمین انگیزه دانشجویان در این مطالعه بود (۱۷).

انتخاب رشته تحصیلی در دانشگاه معمولاً یک روند چالش‌انگیز و وقت‌گیر می‌باشد و آینده و شغل حرفه‌ای افراد را رقم می‌زند که می‌بایست انتخاب آن با آگاهی و با صرف زمان کافی انجام گیرد. اغلب انتخاب رشته تحصیلی در دانشگاه به ویژه رشته‌های پزشکی تحت تأثیر عوامل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی می‌باشند (۱).

عوامل متعددی در انتخاب رشته تحصیلی نقش دارند که می‌توان آن‌ها به دو گروه درونی و بیرونی تقسیم بندی نمود. در اکثر موارد عوامل درونی تحت کنترل خود فرد می‌باشند، در حالی که عوامل بیرونی از اختیار فرد خارج بوده و به صورت غیرمستقیم انتخاب فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند. از عوامل بیرونی می‌توان به خانواده، محیط آموزشی، گروه‌های هم سن و سال، رسانه‌های تصویری، زمینه‌های اقتصادی - اجتماعی اشاره کرد (۱،۲).

شخصیت افراد یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیر گذار در انتخاب رشته تحصیلی می‌باشد (۳).

دستیابی به اعتبار اجتماعی، خدمت به جامعه، درآمد مناسب، دستیابی به استقلال حرفه‌ای، امنیت اقتصادی، توانایی تنظیم زمان کاری، علاقه به علم، ارتباط با مردم رایج‌ترین عواملی هستند که دانشجویان در مطالعات مختلف به نقش آن‌ها در انتخاب رشته اشاره شده است (۴-۷).

الگوی انتخاب رشته که به وسیله Hosler و Gallagher (۱۹۸۷) ارائه شده است، شامل مراحل پیش آمادگی جستجو انتخاب است (۸).

Ginzberg (۱۹۵۱) عقیده دارد که انتخاب رشته تحصیلی بر اساس مصالحه بین اینکه فرد چه نیازهایی دارد و چه چیزی ممکن (موجود و یا در دسترس) می‌باشد، انجام می‌گیرد (۹).

Lynn و همکارانش حضور پیش زمینه‌های اقتصادی نظیر رشد اقتصادی جامعه را بر انگیزه‌های انتخاب رشته مقدم‌تر می‌دانند. آن‌ها با انجام یک مطالعه مقایسه‌ای میان دانشجویان کشورهایی با اقتصاد ضعیف، مشاهده کردند که دانشجویان

حرفه‌ای در انتخاب رشته (تشویق مدرسه، وجود رشته در شهر محل تولد، طول مدت تحصیل، امنیت شغلی، داشتن مطب مستقل و ...) بود.

سه قسمت علایق فردی (۸ سؤال)، عوامل محیطی (۷ سؤال) و عوامل حرفه‌ای (۹ سؤال) شامل ۲۴ سؤال ۴ گزینه‌ای که با اعداد بین ۱-۴ مشخص شده بودند، می‌شدند. در این ۳ قسمت دانشجویان بر اساس میزان تأثیر عوامل مطرح شده عدد مورد نظر خود را انتخاب کردند (گزینه ۱: کم، گزینه ۲: متوسط، گزینه ۳: زیاد، گزینه ۴: خیلی زیاد).

روایی صوری پرسشنامه توسط کارشناسان امور آموزش تأیید شد و پایایی پرسشنامه از طریق بازآزمایی و بررسی ضریب آلفای کرنباخ مورد تأیید قرار گرفت ($\alpha = 0.86$).

معیار ورود دانشجویان در این مطالعه دانشجویی سال اول بودن (ورودی مهر ماه سال ۱۳۹۱) در رشته دندان پزشکی می‌باشد و معیار خروج دانشجویانی که به بیش از ۲۰٪ سؤالات پاسخ نداده بودند، بود. داده‌های بدست آمده از نتایج توسط نرم‌افزار آماری SPSS نسخه ۱۷ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای داده‌های کمی تست آماری Fisher exact test و برای داده‌های کیفی تست آماری Chi-Square استفاده شد. در این مطالعه مقادیر $P < 0.05$ معنی‌دار در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در این تحقیق ۴۰ دانشجوی جدیدالورود رشته دندان پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد و ۷۹ دانشجوی جدیدالورود از دانشگاه تهران شرکت کردند که دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد شامل ۵٪ (۲۶) دانشجوی دختر و ۵٪ (۱۴) دانشجوی پسر بودند. میانگین سنی 19.74 ± 0.22 بود. در حدود ۵٪ (۱۲) مادران و ۰٪ (۸) پدران دانشجویان شرکت کننده از دانشگاه علوم پزشکی یزد دارای مدرک لیسانس بودند. اکثریت (۹۵٪) این گروه از دانشجویان مجرد بودند. در حدود ۷/۵٪ (۳۱) آن‌ها تنها یک‌بار در کنکور سراسری شرکت کرده بودند و ۷/۵٪ (۳۱) معدل بالای ۱۹ بود.

در مطالعه‌ای که توسط Hashemipour و همکارانش در بین دانشجویان دانشگاه کرمان انجام گرفت، مهم‌ترین انگیزه انتخاب دندانپزشکی به عنوان رشته تحصیلی، ارتباط با مردم عنوان شد (۱۸).

Fattahi و همکاران در مطالعه‌ای که در دانشگاه علوم پزشکی کرمان انجام دادند، شایع‌ترین علت انتخاب رشته دندان پزشکی را در بین دانشجویان این رشته را علاقه به رشته دندانپزشکی را گزارش کردند (۱۹).

مطالعه رواقی و صدر در بین دانشجویان سال اول رشته دندانپزشکی دانشگاه‌های تهران و شهید بهشتی نشان داد که دستیابی به موقعیت اجتماعی و خدمت به جامعه مهم‌ترین انگیزه انتخاب رشته دندانپزشکی بود. در حالی که امکان کار با دست کم‌ترین تأثیر را در انتخاب این رشته در بین آنان داشت. از نتایج جالب توجه این مطالعه آن است که کسب درآمد عامل تعیین کننده در انتخاب آنان نبوده است (۲۰).

هدف از انجام این مطالعه تعیین و مقایسه عوامل مؤثر در انتخاب رشته بین دانشجویان دندانپزشکی دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران و شهید صدوقی یزد می‌باشد.

روش بررسی

در این مطالعه توصیفی-مقطعی که در سال ۱۳۹۱ انجام شد، پرسشنامه‌ای استاندارد شده به منظور جمع آوری علل مؤثر در انتخاب رشته دانشگاهی دانشجویان جدیدالورود رشته دندانپزشکی دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران و شهید صدوقی یزد، استفاده گردید و در بین ۱۱۹ نفر که به صورت سرشماری نمونه‌گیری شده بودند توزیع و تکمیل شد.

پرسش نامه از ۴ قسمت مجزا تشکیل شده بود که شامل اطلاعات دموگرافیکی (سن، جنس، دانشگاه محل تحصیل، سطح تحصیلات والدین، وضعیت تأهل، معدل دوره دبیرستان و تعداد دفعات شرکت در کنکور ورودی دانشگاه)، علایق فردی (کمک به مردم، علاقه به پژوهش، وجود الگوهای محیطی، انتخاب همسر، شخصیت فردی و...)، عوامل محیطی (تشویق دانشجویان رشته دندان پزشکی، کسب جایگاه اجتماعی، رتبه کنکور سراسری، محل تحصیل، توصیه خانواده و...)، عوامل

شده است. بر اساس نتایج این جدول «آرزوی همیشگی فردی» مهم‌ترین انگیزه فردی در انتخاب رشته تحصیلی در بین دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد بود (۷۵٪). در حالی که انگیزه «فقط ورود به دانشگاه»، «انتخاب همسر» و «وجود دندانپزشک در خانواده» کم‌ترین تأثیر را در انتخاب رشته در بین آنان داشته‌اند (به ترتیب، ۷۵٪، ۵۰٪ و ۵۵٪).

بر اساس نتایج این جدول «آرزوی همیشگی فردی» مهم‌ترین انگیزه فردی در انتخاب رشته تحصیلی در بین دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران بوده است (۶۸٪). در حالی که انگیزه «فقط ورود به دانشگاه»، «انتخاب همسر» و «وجود دندانپزشک در خانواده» کم‌ترین تأثیر را در انتخاب رشته در بین آنان داشته‌اند (به ترتیب، ۸۱٪، ۶۴٪ و ۴۹٪).

دانشجویان جدیدالورود دانشگاه تهران شامل ۵۸٪ (۴۶) دانشجوی دختر و ۱۸٪ (۳۳) دانشجوی پسر بودند. از این تعداد، ۶۴٪ (۶۴) ساکن تهران و ۱۵٪ (۱۵) غیر بومی بودند. در حدود ۴۳٪ (۳۵) مادران و ۴۴٪ (۲۷) پدران دانشجویان شرکت کننده از دانشگاه تهران دارای مدرک لیسانس بودند. اکثریت ۷۵٪ (۷۷) این گروه از دانشجویان مجرد بودند. در حدود ۹۳٪ (۷۴) آنها تنها یک بار در کنکور سراسری شرکت کرده بودند و ۲۴٪ (۷۳) معدل بالای ۱۹ داشتند.

میانگین و محدود سنی آنان به ترتیب، ۱۹/۴۴±۰/۷۴۷ و ۱۸-۲۲ سال بود. بیشترین تجمع سنی مربوط به ۲۰ سالگی با فراوانی ۴۳٪ (۳۵) بود و کم‌ترین تجمع سنی شامل ۲۲ سالگی با فراوانی ۳٪ (۱) بود.

در جدول ۱ توزیع فراوانی انگیزه‌های دانشجویان جدیدالورود رشته دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در حیطه عوامل فردی در انتخاب رشته، آورده

جدول ۱: توزیع فراوانی انگیزه‌های دانشجویان جدیدالورود رشته دندان پزشکی دانشگاه‌های یزد و تهران در حیطه عوامل فردی

انگیزه‌های فردی	۱	۲	۳	۴
علاقه کمک به مردم	یزد (۳) ۷/۵	تهران (۱۷) ۲۱/۵	یزد (۱۷) ۴۵/۰	تهران (۱۴) ۳۲/۰
علاقه به محتوی علمی	یزد (۴) ۱۰/۰	تهران (۲۷) ۳۲/۹	یزد (۱۵) ۳۷/۵	تهران (۱۱) ۱۳/۹
آرزوی همیشگی فردی	یزد (۹) ۲۲/۵	تهران (۱۹) ۲۴/۱	یزد (۱۱) ۲۷/۵	تهران (۳۷) ۴۶/۷
وجود فردی به عنوان الگو	تهران (۳۶) ۴۵/۶	یزد (۱۱) ۲۷/۵	تهران (۱۹) ۲۴/۱	یزد (۹) ۲۲/۵
انتخاب همسر	یزد (۲۰) ۵۰/۰	تهران (۱۱) ۲۷/۵	یزد (۳) ۷/۵	تهران (۶) ۱۵/۰
وجود دندانپزشک در خانواده	یزد (۲۳) ۵۵/۰	تهران (۱۲) ۱۵/۲	یزد (۸) ۲۲/۵	تهران (۶) ۱۵/۰
شخصیت فردی دندانپزشک	یزد (۱۰) ۲۵	تهران (۳۹) ۴۹/۴	یزد (۱۱) ۲۷/۵	تهران (۱۲) ۱۵/۲
فقط ورود به دانشگاه	تهران (۶۲) ۷۸/۵	یزد (۲۶) ۳۲/۳	تهران (۱۵) ۱۹	یزد (۲) ۴/۴
		یزد (۴) ۱۰/۰	تهران (۶) ۱۵/۰	یزد (۳) ۷/۵
		تهران (۶) ۷/۶	یزد (۱) ۱/۳	تهران (۱۰) ۱۲/۶

(تعداد) درصد (۱: کم، ۲: متوسط، ۳: زیاد، ۴: خیلی زیاد)

بر اساس نتایج این جدول «اعتبار رشته در میان مردم»، «دوست داشتن» و «توصیه خانواده» مهم‌ترین انگیزه محیطی در انتخاب رشته تحصیلی در بین دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران بوده است (به ترتیب، ۲۸٪، ۸/۵۰٪ و ۷/۵۵٪). در حالی که انگیزه «رتبه در کنکور سراسری» و «محل تحصیل» کم‌ترین تأثیر را در انتخاب رشته در بین آنان داشته‌اند (به ترتیب، ۳/۳۹٪ و ۱/۸۴٪).

در جدول ۲ توزیع فراوانی انگیزه‌های دانشجویان جدیدالورود رشته دندان پزشکی دانشگاه یزد و تهران در حیطه عوامل محیطی در انتخاب رشته، آورده شده است. بر اساس نتایج این جدول «رتبه آزمون سراسری» مهم‌ترین انگیزه محیطی در انتخاب رشته تحصیلی در بین دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد بوده است (۵۰٪). در حالی که انگیزه «محل تحصیل» و «امکان کار با دست» کم‌ترین تأثیر را در انتخاب رشته در بین آنان داشته‌اند (به ترتیب، ۳۵٪ و ۲۵٪).

جدول ۲: توزیع فراوانی انگیزه‌های دانشجویان جدیدالورود رشته دندان پزشکی دانشگاه‌های یزد و تهران در حیطه عوامل محیطی

انگیزه‌های محیطی	۱	۲	۳	۴
تشویق سایر دانشجویان	۲۲/۵ (۹)	۲۰/۰ (۸)	۳۵/۰ (۱۴)	۲۲/۵ (۹)
اعتبار رشته در میان مردم	۱۶/۵ (۱۳)	۱۷/۷ (۱۴)	۲۱/۵ (۱۷)	۴۴/۳ (۳۵)
رتبه آزمون سراسری	۱۲/۵ (۵)	۱۵/۰ (۶)	۴۵/۰ (۱۸)	۲۷/۵ (۱۱)
دوست داشتن	۱۰/۱ (۸)	۵/۱ (۴)	۲۲/۸ (۱۸)	۶۲ (۴۹)
محل تحصیل	۱۵/۰ (۶)	۱۰/۰ (۴)	۲۵/۰ (۱۰)	۵۰/۰ (۲۰)
توصیه خانواده	۳۹/۳ (۳۱)	۲۲/۸ (۱۸)	۱۰/۱ (۸)	۲۷/۸ (۲۲)
امکان کار با دست	۱۲/۵ (۵)	۱۲/۵ (۵)	۲۷/۵ (۱۱)	۴۷/۵ (۱۹)
	۱۲/۷ (۱۰)	۱۲/۷ (۱۰)	۱۳/۹ (۱۱)	۶۰/۸ (۴۸)
	۳۵/۰ (۱۴)	۱۷/۵ (۷)	۲۲/۵ (۹)	۲۵/۰ (۱۰)
	۴۱/۸ (۳۳)	۱۰/۱ (۸)	۱۵/۲ (۱۲)	۳۲/۹ (۲۶)
	۱۵/۰ (۶)	۱۵/۰ (۶)	۳۰/۰ (۱۲)	۴۰/۰ (۱۶)
	۱۱/۴ (۹)	۷/۶ (۶)	۲۵/۳ (۲۰)	۵۵/۷ (۴۴)
	۲۵/۰ (۱۰)	۳۲/۵ (۱۳)	۱۷/۵ (۷)	۲۵/۰ (۱۰)
	۲۷/۸ (۲۲)	۲۷/۸ (۲۲)	۲۲/۸ (۱۸)	۲۱/۶ (۱۷)

(تعداد) درصد- (۱: کم، ۲: متوسط، ۳: زیاد، ۴: خیلی زیاد)

در جدول ۳ توزیع فراوانی انگیزه‌های دانشجویان جدیدالورود رشته دندان پزشکی دانشگاه یزد و تهران در حیطه عوامل حرفه‌ای در انتخاب رشته، آورده شده است. بر اساس نتایج این جدول «داشتن مطب مستقل» و «امکان ادامه تحصیل و پیشرفت» مهم‌ترین انگیزه‌های حرفه‌ای در انتخاب رشته تحصیلی در بین دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران بوده است (به ترتیب، ۹/۷۵٪ و ۳/۶۸٪)، در حالی که انگیزه «وجود رشته در شهر محل سکونت» و «تجربه کار درمانی قبلی» کم‌ترین تأثیر را در انتخاب رشته در بین آنان داشته‌اند (به ترتیب، ۲/۵۸٪ و ۴/۵۴٪).

در جدول ۳ توزیع فراوانی انگیزه‌های دانشجویان جدیدالورود رشته دندان پزشکی دانشگاه یزد و تهران در حیطه عوامل حرفه‌ای در انتخاب رشته، آورده شده است. بر اساس نتایج این جدول «داشتن مطب مستقل» و «امکان ادامه تحصیل و پیشرفت» مهم‌ترین انگیزه‌های حرفه‌ای در انتخاب رشته تحصیلی در بین دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد بوده است (به ترتیب، ۷۰٪ و ۷۵/۵٪). در حالی که انگیزه «تجربه کار درمانی قبلی» و «وجود رشته در شهر محل سکونت»

جدول ۳: توزیع فراوانی انگیزه‌های دانشجویان جدیدالورود رشته دندان پزشکی دانشگاه‌های یزد و تهران در حیطه عوامل حرفه‌ای

انگیزه‌های حرفه‌ای	۱	۲	۳	۴
تشویق مدرسه	یزد ۳۲/۵ (۱۳)	۲۵/۰ (۱۰)	۳۲/۵ (۱۳)	۱۰/۰ (۴)
وجود رشته در شهر محل سکونت	تهران ۱۶/۵ (۱۳)	۲۴/۱ (۱۹)	۱۵/۲ (۱۲)	۴۴/۳ (۳۵)
طول مدت تحصیل رشته	یزد ۲۰/۰ (۸)	۲۲/۵ (۹)	۳۲/۵ (۱۳)	۲۵/۰ (۱۰)
درآمد مناسب	تهران ۱۳/۹ (۱۱)	۶/۳ (۵)	۲۱/۶ (۱۷)	۵۸/۲ (۴۶)
امنیت شغلی	یزد ۷/۵ (۳)	۱۷/۵ (۷)	۴۲/۵ (۱۷)	۳۲/۵ (۱۳)
آگاهی قبل از رشته دندان پزشکی	تهران ۱۹ (۱۵)	۱۷/۷ (۱۴)	۲۶/۶ (۲۱)	۳۶/۷ (۲۹)
تجربه کار درمانی قبلی	یزد ۶۲/۵ (۲۵)	۲۰/۰ (۸)	۱۰/۰ (۴)	۷/۵ (۳)
امکان پیشرفت شغلی و ادامه تحصیل	تهران ۱۲/۷ (۱۰)	۷/۶ (۶)	۲۴/۱ (۱۹)	۵۵/۶ (۴۴)
داشتن مطب مستقل	یزد ۱۰/۰ (۴)	۱۲/۵ (۵)	۳۷/۵ (۱۵)	۴۰/۰ (۱۶)
	تهران ۱۲/۷ (۱۰)	۵/۱ (۴)	۱۳/۹ (۱۱)	۶۸/۳ (۵۴)

(تعداد) درصد - (۱: کم، ۲: متوسط، ۳: زیاد، ۴: خیلی زیاد)

دانشکده تهران در حیطه عوامل فردی، محیطی، حرفه‌ای به ترتیب ۱۷/۳۳، ۰/۴۱۰، ۲/۵۶ بود. که این نتایج نشان دهنده تأثیر بیشتر عوامل حرفه‌ای و محیطی بر انتخاب رشته دندان پزشکی در هر دو دانشکده می‌باشد.

در جدول ۴ میانگین عوامل مؤثر در انتخاب رشته در ابعاد مختلف در نمونه‌های مورد بررسی بر حسب نوع دانشگاه آورده شده است. میانگین نمره علاقه دانشجویان دانشکده شهید صدوقی یزد در حیطه عوامل فردی، محیطی، حرفه‌ای به ترتیب ۱۹/۰۷، ۱۹/۴، ۲۳/۳ و میانگین نمره علاقه دانشجویان

جدول ۴: میانگین عوامل مؤثر در انتخاب رشته در ابعاد مختلف در نمونه‌های مورد بررسی بر حسب نوع دانشگاه

P-value	تفاوت	دانشگاه علوم پزشکی تهران			دانشگاه شهید صدوقی یزد			حیطه
		SD	میانگین نمره علاقه	n	SD	میانگین نمره علاقه	n	
۰/۰۳۲	۱/۷۴	۴/۲۱	۱۷/۳۳	۷۹	۴/۰۱	۱۹/۰۷	۴۰	فردی
۰/۶۵۷	۰/۴۱۰	۴/۶۱	۱۹/۸	۷۹	۵	۱۹/۴	۴۰	محیطی
۰/۰۱۵	۲/۵۶	۵/۴	۲۵/۹۳	۷۹	۵/۱۷	۲۳/۳	۴۰	حرفه‌ای

بحث

انتخاب رشته تحصیلی آینده و شغل حرفه‌ای افراد را رقم می‌زند می‌بایست انتخاب آن با آگاهی و با صرف زمان کافی انجام گیرد.

عوامل تأثیر گذار در انتخاب دندان پزشکی به عنوان رشته تحصیلی متغیر بوده و شامل عوامل دموگرافیک، انگیزه‌های فردی، محیطی و حرفه‌ای می‌باشند و وابسته به شرایط و تغییرات اجتماعی و اقتصادی بوده است (۱۳).

دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد و دانشگاه علوم پزشکی تهران به طور مشابهی مهم‌ترین انگیزه فردی خود از انتخاب رشته دندان پزشکی را «آرزوی همیشگی فردی» انتخاب کرده بودند. این در حالی است که آنان «فقط ورود به دانشگاه» را کم اهمیت‌ترین انگیزه فردی خود معرفی کرده بودند. اما نتایج مقایسه توزیع فراوانی انگیزه‌های فردی بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد و دانشگاه علوم پزشکی تهران نشان می‌دهد که تفاوت معنی داری بین انگیزه‌های فردی شامل علاقه کمک به مردم ($P=0.003$)، علاقه به محتوی علمی ($P=0.035$)، آرزوی همیشگی فردی ($P=0.038$)، انتخاب همسر ($P=0.001$)، وجود دندانپزشک در خانواده ($P=0.00$) و فقط ورود به دانشگاه ($P=0.00$)، وجود داشت.

انگیزه کمک به مردم یکی از مهم‌ترین علل انتخاب دندان پزشکی به عنوان رشته تحصیلی و شغل حرفه‌ای می‌باشد که در بسیاری از مطالعات این موضوع قابل مشاهده می‌باشد (۲۶-۲۱).

«وجود فردی به عنوان الگو» یا به عبارتی role modeling در بین دانشجویان هر دو دانشگاه مخصوصاً دانشگاه تهران پر اهمیت نبوده است و علت آن می‌تواند آموزش ناکافی در مورد Role modeling در جامعه آموزشی ما باشد (۲۷).

در حیطه عوامل محیطی «رتبه آزمون سراسری» و «دوست داشتن» دو انگیزه مهم محیطی بودند که توسط دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد انتخاب شده بودند و آنان محل تحصیل را کم اهمیت‌ترین انگیزه

محیطی انتخاب کرده بودند. یکی از نتایج قابل توجه این مطالعه کم اهمیت بودن کار با دست به عنوان انگیزه محیطی در بین دانشجویان می‌باشد.

دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران «اعتبار رشته در بین مردم» و یا به عبارتی پرستیژ رشته دندان پزشکی و نیز «دوست داشتن» را مهم‌ترین انگیزه محیطی انتخاب کرده بودند و «محل تحصیل» را کم اهمیت‌ترین انگیزه محیطی خود عنوان کرده بودند. همچنین این گروه از دانشجویان «رتبه آزمون سراسری» را نیز از عوامل محیطی کم اهمیت انتخاب کرده بودند. آخرین یافته، دقیقاً عکس انتخاب دانشجویان علوم پزشکی یزد می‌باشد زیرا که آنان «رتبه در آزمون سراسری» را مهم‌ترین انگیزه محیطی انتخاب کرده بودند. مقایسه توزیع فراوانی انگیزه‌های محیطی بین دانشجویان دو دانشگاه مورد بررسی نشان داد که تفاوت معنی‌داری برای انگیزه‌های محیطی شامل اعتبار رشته در میان مردم ($P=0.014$)، رتبه آزمون سراسری ($P=0.002$) و دوست داشتن ($P=0.004$) وجود داشت.

در بسیاری از مطالعات که در کشورهای دیگر انجام شده است، یکی از مهم‌ترین انگیزه‌هایی که دانشجویان دندان پزشکی برای انتخاب رشته خود ذکر کرده‌اند کار با دست می‌باشد (۶). این در حالی است که در میان عوامل مؤثر بر انتخاب رشته دندان پزشکی، امکان کار با دست جز انگیزه‌های کم اهمیت انتخاب شده بود. این یافته نگران کننده می‌باشد. زیرا دندان پزشکی حرفه‌ای است که علاوه بر کسب معلومات علمی، کاری همراه با ذوق هنری بوده و نیاز به مهارت دست به علت کار دشوار کلینیکی دارد، بنابراین دانش‌آموزان باید در هنگام انتخاب این رشته به این امر توجه بیشتری نمایند. در مطالعه‌ای که Hashemipour و همکارانش در بین دانشجویان دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان انجام داد این انگیزه را در بین دانشجویان دندان پزشکی کم اهمیت ارزیابی کرده بودند (۱۸).

جز انگیزه کم اهمیت در بین دانشجویان ایرلندی می‌دانسته‌اند (۲۲).

یافته‌های حاصل از مقایسه توزیع فراوانی انگیزه‌های حرفه‌ای بین دانشجویان جدیدالورود دانشگاه علوم پزشکی یزد و علوم پزشکی تهران نشان داد که تفاوت معنی داری برای انگیزه‌های درآمد مناسب ($P=0.35$)، امنیت شغلی ($P=0.09$)، تجربه کار درمانی قبلی ($P=0.0$)، امکان پیشرفت شغلی و ادامه تحصیل ($P=0.42$) و داشتن مطب مستقل ($P=0.07$) وجود داشت.

«امکان پیشرفت شغلی و ادامه تحصیل» در بین دانشجویان دانشگاه تهران پراهمیت‌تر از دانشجویان دانشگاه یزد بوده است که به نظر می‌رسد دانشجویان دانشگاه یزد باید با امکانات ادامه تحصیل و پیشرفت شغلی بیشتر آشنا شوند.

بر اساس نتایج به دست آمده مشخص شد که تفاوت معنی‌داری بین انگیزه و علل انتخاب رشته دندان‌پزشکی در بین دانشجویان جدیدالورود دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد و علوم پزشکی تهران وجود دارد. مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار برای دانشجویان جدیدالورود دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد آرزوی همیشگی، رتبه آزمون سراسری، داشتن مطب مستقل و امکان ادامه تحصیل و پیشرفت بود و آرزوی همیشگی فردی، اعتبار رشته در میان مردم، دوست داشتن و توصیه خانواده، درآمد مناسب و داشتن مطب مستقل مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار برای دانشجویان جدیدالورود دانشگاه علوم پزشکی تهران بود. این یافته در بین دانشجویان دختر و پسر این دانشگاه‌ها مشهود می‌باشد. اگر چه عوامل و انگیزه‌های انتخاب شده بین دانشجویان این دو دانشگاه متفاوت می‌باشند ولی با انگیزه‌هایی که قبلاً در ایران و سایر کشورها گزارش شده است، مشابهت دارند.

سپاسگزاری

در نهایت، از کلیه دانشجویان که در این مطالعه همکاری داشته‌اند تقدیر و تشکر می‌گردد.

در بین دانشجویان علوم پزشکی شهید صدوقی یزد «داشتن مطب مستقل» و «امکان پیشرفت شغلی و ادامه تحصیل» به عنوان پر اهمیت‌ترین انگیزه‌های حرفه‌ای انتخاب شده بودند. در حالی که «وجود رشته در شهر محل سکونت» و «تشویق مدرسه» کم اهمیت‌ترین عوامل حرفه‌ای در بین آنان بود. در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران انگیزه‌های «درآمد مناسب» و «داشتن مطب مستقل» پر اهمیت‌ترین عامل‌های حرفه‌ای در انتخاب دندان‌پزشکی می‌باشند. مشابه با دانشجویان دانشگاه یزد انگیزه حرفه‌ای «وجود رشته در شهر محل سکونت» و «تجربه کار درمانی قبلی» کم اهمیت‌ترین انگیزه‌های حرفه‌ای در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران بود.

مشابه با نتایج مطالعه حاضر Crossly و همکارانش در مطالعه‌ای که در انگلستان در بین دانشجویان دندان‌پزشکی انجام داده‌اند، درآمد مناسب یکی از مهم‌ترین علل انتخاب آن‌ها ذکر شده بود (۲۸).

در مطالعه حاضر، اگرچه دانشجویان دانشگاه یزد این انگیزه را جز مهم‌ترین فاکتورهای حرفه‌ای انتخاب نکرده بودند، ولی نسبت قابل توجهی از آن‌ها درآمد مناسب را در انتخاب خود مهم می‌دانستند. Hallissey و همکارانش و Vigild و همکاران نیز درآمد مناسب را به عنوان یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های انتخاب دندان‌پزشکی در مطالعات خود شناسایی کرده بودند (۲۲، ۲۴). در مطالعه دیگری که Vahid Dastjerdi و همکارانش در تهران انجام داده‌اند درآمد مناسب یکی از مهم‌ترین علل انتخاب دندان‌پزشکی در مقایسه با دانشجویان رشته پزشکی گزارش کرده‌اند (۲۹). در دو مطالعه دیگری که Hashemipour و همکارانش و کاظمی‌زاده در ایران انجام داده‌اند، داشتن مطب مستقل را یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های دانشجویان دندان‌پزشکی، گزارش کرده‌اند (۳۰، ۲۰). Brand و همکارانش در مطالعه‌ای که در بین دانشجویان دندان‌پزشکی در استرالیا انجام داده‌اند همسو با نتایج این مطالعه، داشتن مطب مستقل را مهم ارزیابی کرده‌اند (۳۱، ۳۲). اما Hallissey و همکاران داشتن مطب مستقل را

References

- 1- Payrovi N, Derakhshan F, Karimi T, et al. Factors influencing the selection of study field in students of Qazvin University of Medical Sciences. *The Journal of Qazvin University of Medical Sciences*. 2012; 16 (2): 87-90. [Persian]
- 2- Astin AW. *What matters in college: Four critical years revisited*. San Francisco: Jossey-Bass. 1993.
- 3- Porter SR, Umbach PD. College major choice: An analysis of person-environment fit. *Research in Higher Education*. 2006; 47(4): 429-49.
- 4- Hallissey J, Hannigan A, Ray N. Reasons for choosing dentistry as a career – A survey of dental students attending a dental school in Ireland during 1998-99. *European Journal of Dental Education*. 2000; 4(2): 77-81.
- 5- Scarbecz M, Ross JA. Gender differences in first-year dental students' motivation to attend dental school. *Journal of Dental Education*. 2002; 66(8): 952-61.
- 6- Widstrom E, Birn H, Haugejorden O, et al. Dental students' views on their education and study circumstances in Nordic countries. *Swedish Dental Journal*. 1990; 14(3): 123-9.
- 7- Chattopadhyay A, Deol RS. Reasons for choice of dentistry as a career in Calcutta: A survey report. *Indian Journal of Dental Research*. 1990; 2(1): 140-4.
- 8- Hossler D, Schmit J, Vesper N. *Going to college: How social, economic, and educational factors influence the decisions students make*. Baltimore: The Johns Hopkins University. 1999.
- 9- Crites JO. *Vocational psychology: The study of vocational behavior and development*. New York: McGraw-Hill. 1969.
- 10- Lynn R, Yamauchi H, Tachibana Y. Attitudes related to work of adolescents in the United Kingdom and Japan. *Psychological Reports*. 1991; 68(2): 403-10.
- 11- Baharvand M, Moghaddam EJ, Pouretemad H, et al. Attitudes of Iranian dental students toward their future careers: An exploratory study. *Journal of Dental Education*. 2011; 75(11): 1489-95.
- 12- Zadik D, Gilad R, Peretz B. Choice of dentistry as a career and perception of the profession. *Journal of Dental Education*. 1997; 61(10): 813-6.
- 13- Brand AA, Chikte UM. Choosing dentistry as a career – Part I: A comparison of student motives. *The Journal of the Dental Association of South Africa*. 1992; 47(11): 469–73.
- 14- Vigild M, Schwarz E. Characteristics and study motivation of Danish dental students in a longitudinal perspective. *European Journal of Dental Education*. 2001; 5(3): 127–33.
- 15- Morita MC, Haddad DE, Ara?jo ME. Current profile and tendency of Brazilian dentists. *Maring?: Int Dent Press*, 2010.
- 16- Morris S. What kind of people want to become dentists? General Dental Council Recruitment Working Party survey of first year undergraduate dental students. *British Dental Journal*. 1992; 173(4): 143-4.

- 17- Weaver RG, Haden NK, Valachovic RW. Annual ADEA survey of dental school seniors: 2001 graduating class. *Journal of Dental Education*. 2002; 66(10): 1209-22.
- 18- Hashemipour M. Dental students' motivation for entering dentistry in Kerman School of Dentistry. *Iranian Journal of Medical Education*. 2006; 6(1): 109-15. [Persian]
- 19- Fattahi Z, Javadi Y, Nakhaei N. A survey on dentistry students' satisfaction with their discipline and some of the related factors. *Strides in Development of Medical Education*. 2004; 1(1): 32-40. [Persian]
- 20- Ravaghi V, Sadr AR, Borzabadi Farahani N. The motivation of dental students to enter the dental school, 2003. *Journal of Dental School, Shahid Beheshti University of Medical Sciences*. 2005; 22(4): 597-604. [Persian]
- 21- Dal Poz MR, Quain EE, O'Neil M, et al. Addressing the health workforce crisis: Towards a common approach. *Human Resources for Health*. 2006; 4(1): 21.
- 22- Hallissey J, Hannigan A, Ray N. Reasons for choosing dentistry as a career – A survey of dental students attending a dental school in Ireland during 1998-99. *European Journal of Dental Education*. 2000; 4(2): 77-81.
- 23- Adanja B, Vlajinac H, Jarebinski M. Comparative studies of smoking habits of students at the medical and law schools in Belgrade. *Plucne Bolesti*. 1989; 41(3-4): 165-8.
- 24- Vigild M, Schwarz E. Characteristics and study motivation of Danish dental students in a longitudinal perspective. *European Journal of Dental Education*. 2001; 5(3): 127-33.
- 25- Stewart FMJ, Drummond JR, Carson L, et al. The future of the profession – A survey of dental school applicants. *British Dental Journal*. 2004; 197(9): 569-73.
- 26- Orenuga OO, da Costa OO. Characteristics and study motivation of clinical dental students in Nigerian universities. *Journal of Dental Education*. 2006; 70(9): 996-1003.
- 27- Cruess SR, Cruess RL, Steinert Y. Role modelling – Making the most of a powerful teaching strategy. *British Medical Journal*. 2008; 336(7646): 718-21.
- 28- Crossley ML, Mubarik A. A comparative investigation of dental and medical student's motivation towards career choice. *British Dental Journal*. 2002; 193(8): 471-3.
- 29- Vahid Dastjerdi M, Mahdian M, Vahid Dastjerdi E, et al. Study motives and career choices of Iranian medical and dental students. *Acta Medica Iranica*. 2012; 50(6): 417-24.
- 30- Kazemizadeh Z, Rezaeian M, Farnoodi M. Evaluation of motivations for choosing field of study among medical and dental students of Rafsanjan University of Medical sciences. *Journal of Rafsanjan University of Medical sciences*. 2011; 10(4): 279-88. [Persian]
- 31- Brand AA, Chikte UM. Choosing dentistry as a career – Part II: The meaning of motives. *The Journal of the Dental Association of South Africa*. 1992; 47(12): 509-12.
- 32- Brand AA, Chikte UME, Thomas CJ. Choosing dentistry as a career: A profile of entering students (1992) to the University of Sydney, Australia. *Australian Dental Journal*. 1996; 41(3): 198-205.

The main influencing motives for major university choices among first-year dental students of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Tehran University of Medical Sciences

Aghili H (DMD, MSc)^{*1}, Taheri Moghadam S (DDS)², Seraj B (DDS, MSc)³, Moslemi M (DDS)⁴

1- Department of Orthodontics, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

2- Resident of Orthodontics Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

3- Tehran university of Medical Sciences Faculty of Dentistry, Tehran, Iran

4- Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

Received: 14 Apr 2013

Accepted: 22 Dec 2013

Abstract

Introduction: One of the most important decision for everyone in life is choosing an appropriate education to undertake a profession later in life. This study aims to investigate individual, environmental and professional motivation who enrolled in dentistry courses of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services and Tehran University of Medical Sciences.

Methods: A cross-sectional questionnaire-based survey undertook involving first year dental students who enrolled at Shahid Sadoughi University (SSU) of Medical Sciences and Health Services and Tehran University of Medical Sciences (TUMS) in 2012. The questionnaire included demographic and individuals, environmental and professional motivations of the students. After validating the questionair, it was distributed among the students. Data were entered into SPSS and analysed accordingly.

Results: Participation rate was 40% for SSU and 79% for TUMS. SSU students reported continual desire, in individual domain, main university entering exam, in environmental domain and possibilities for postgraduate education nad having own clinic in the professional domain. However, TUMS students were more influenced by continual desire, personal interest and family recommendation, income and possibility to have their own clinic.

Conclusion: Itseemes that the most important factors to dentistry by SSU and TUMS first year dental students were environment and professional factors. The significant effect of professional factors suggests that by improving these factors, the motivation of interested students may increase.

Keywords: University, entrance, choice, dental, students

^{*}Corresponding author's email: hosseinaghily@gmail.com

This paper should be cited as:

Aghili H, Taheri Moghadam S, Seraj B, Moslemi M. *The main influencing motives for major university choices among first-year dental students of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Tehran University of Medical Sciences*. Journal of Medical Education and Development. 2014; 9(1): 2-12

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.